

Yardıma Sistem Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yardıma Sistem Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32884>

Özet

Yardıma İsteme Ölçeği (YİÖ), bireylerin çeşitli bağlamlarda yardıma isteme davranışı ve eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz-bildirim tipi bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle akademik ve kişisel zorluklar karşısında destek arama motivasyonları ve engellerini değerlendirmeyi hedefler. Canan Koç tarafından 2016 yılında geliştirilen bu araç, Türk kültürüne uygun olarak yapılandırılmış ve geçerlik ile güvenirlik çalışmaları tamamlanarak kullanıma sunulmuştur. YİÖ, psikoloji, rehberlik ve danışmanlık alanlarında bireylerin destek sistemlerine erişimini incelemek için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Ölçek, toplamda 17 maddeden oluşmakta ve dört temel alt boyutu içermektedir. Derecelendirme sistemi 5'li Likert Ölçeği formatında olup, katılımcıların maddelere ne ölçüde katıldıkları beyan etmelerini gerektirir. Ölçeğin geliştirilme süreci, ilgili alanyazın taraması ve kapsamlı istatistiksel analizleri içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Yardıma İsteme Ölçeği, YİÖ, Yardıma isteme davranışı, Psikometrik Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Canan Koç

Amaç

Yardıma İsteme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin zorluklarla karşılaştıklarında başkalarından destek arama eylemlerini, bu süreçteki tutumları ve olası engelleri sistematik bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle eğitim ve psikolojik danışmanlık ortamlarında, öğrencilerin akademik başarıları, kişisel krizler veya duygusal sıkıntıları karşısında profesyonel yardıma kaynaklarına başvurma düzeylerini belirlemek için tasarlanmıştır.

Bu araç sayesinde araştırmacılar ve uygulayıcılar, bireylerin yardıma isteme konusundaki motivasyonları etkileyen faktörleri (örneğin, utanç, başarısızlık arzusu, sosyal stigma) daha derinlemesine anlayabilirler. Ölçeğin birincil hedefi, yardıma isteme davranışı üzerindeki engelleri tanımlayarak, bu engelleri aşmaya yönelik etkili müdahale programlarının geliştirilmesine bilimsel zemin hazırlamaktır.

Yapı

Yardıma İsteme Ölçeği (YİÖ), yardıma isteme davranışının çok boyutlu doğasını yansıtmak

üzere tasarlanmıştır. Ölçek, 4 alt boyut ve 17 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, bireyin yardıma arama sürecinin farklı yönlerini temsil etmektedir. Her bir alt boyut, bireyin yardıma istemeye yönelik algıları, duygusal tepkilerini ve davranışsal eğilimlerini ayrı ayrı değerlendirir.

YÖ'nün ölçütü yapı, sadece yardıma arama eylemini değil, aynı zamanda bu eyleme eşlik eden bilişsel ve duyuşsal süreçleri de kapsar. Ölçek maddeleri, Likert Ölçeği formatında (1= kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) yanıtlanmakta olup, yüksek puanlar genellikle yardıma isteme eğiliminin yüksek olduğunu veya ilgili olumlu tutumları gösterir (ancak bu, alt boyutların spesifik içeriğine göre değişebilir).

Geçerlik

Yardıma İsteme Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Orijinal çalışmada (Koç, 2016), yapı geçerliliğini incelemek üzere öncelikle açılmayacağı ve ardından doğrulayacağı faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda ölçeğin 4 alt boyutlu yapılarının teorik beklentilerle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Geçerlik çalışmalarına dair detaylı istatistiksel veriler, özellikle faktör yükleri ve model uyum indeksleri, Koç'un (2016) makalesinde sunulmuştur. Bu veriler, ölçeğin Türk popülasyonunda yardıma isteme yapılarının ölçmede yeterli yapısal geçerliğe sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizi, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve istikrarını değerlendirmek için yapılmıştır. YÖ'nün iç tutarlılığını belirlemek amacıyla yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Koç (2016) tarafından yürütülen çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayıları, hem ölçeğin genelinde hem de 4 alt boyutunun her birinde kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığına işaret etmektedir. Bu sonuçlar, Yardıma İsteme Ölçeği'nin psikometrik açıdan sağlam ve tekrarlanabilir ölçümler sunabilen bir araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Yardıma İsteme Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde, yapısal bütünlüğünü ortaya koymak için faktör analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda ölçeğin 17 madde ile temsil edilen 4 farklı alt boyuta ayrıldığı belirlenmiştir. Bu dört alt boyut, yardıma isteme sürecinin farklı bileşenlerini (örneğin, algılanan yarar, yardıma isteme korkusu, sosyal destek beklentisi) temsil etmektedir.

Açıklayıcı faktör analizi (AFA), maddelerin faktörlere dağılımını optimize ederken, Doğruluk Faktör Analizi (DFA) ise elde edilen 4 faktörlü yapıların (modellerin) veri setine ne kadar uyduğunu test etmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin teorik yapısının geçerli olduğunu ve ölçülen yapıların dört farklı, ancak ilişkili bileşenden oluştuğunu doğrulamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Öz-bildirim (Self-Report) Ölçeği

Maddeler ve Boyutlar: 4 alt boyut ve 17 madde

Derecelendirme: 5'li Likert Ölçeği (1= kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum)

Dil Durumu: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yetkinler (Öğrenciler)

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada, genellikle üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanabilir. Puanlama, ters maddeler dikkate alınarak alt boyutlar ve genel toplam üzerinden yapılır.

Anahtar Kelimeler

Yardıma Arama, Psikolojik Danışmanlık, Öğrenci, Öz-Bildirim, Geçerlik, Güvenirlilik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresi: ccanankoc@gmail.com

Yazın Adresi: Koç, C. (2016). Yardıma Sistem Ölçeği (YÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 1-17.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştirme yılı 2016'dır. Ölçeğin kullanımı ve izin şartları için sorumlu yazar Canan Koç ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik araştırmalar

için genellikle izinler yazardan talep edilmektedir. İletişim e-posta adresi: ccanankoc@gmail.com

Ölçeğin tam metni ve detaylı psikometrik sonuçları, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan makalede yer almaktadır. Makalenin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: kefad.ahievran.edu.tr. Ayrıca, ölçeğe ait başka bir PDF sürümü de mevcuttur: yardim-isteme-olcegi-yio-toad.pdf.

Kaynaklar

Koç, C. (2016). Yardıma İsteme Ölçeği (YİÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 1-17.

Yardıma İsteme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu bölüm, ölçek maddeleri yayımlandığında buraya eklenmek üzere ayrılmıştır. Kullanıcıların ölçek maddelerinin tam listesi için yukarıda belirtilen Koç (2016) makalesine başvurulara gerekmektedir.

Ölçek, toplamda 17 maddeden oluşmaktadır ve katılımcılar 5'li Likert Ölçeği üzerinden yanıt vermektedir.